Број 130 У Новом Саду, у среду 17 30 јуна 1909 Година XLIV.

«Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот од једне врсте сваких сличних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 32

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

LXXXVII.

У понедељак је био Видовдан!

Кад је Видов-дан онда је у манастиру Раваница, у Срему, пуно света. Али толико света као сада — никада.

Један ми старац каже: Знаш шта је мрав?! Не знам само: Од куд нас је толико? И шта ће нас већ толико?! Још од мога детинства, од преко 50 го дина идем ја у Раваницу, али толиког света још нисам видео, ни тамо, ни другде...

А какав је то свет? питам га. Јесу ли то били Власи? Срби — Хрвати?!

Јао, како ме је погледао!

Но, знао сам, да ће тако бити Јесу ли само покренули што против Срба. Је ли само ко вуцнуо да их нема. Ето њих у Раваници. Нико им није казао: Дођите! А дошли су. Чудан је то народ. Кад ударош по млеку, изађе масло; кад ударош по Србину, изађе — челик.

Да откуд навађоше јуче у Раваницу Акурти или Кошутић?! Ала би то био материјал за велико-издајничку парницу. Те још за какву парницу! Та не друго, него да јој Тарабоки буде председник.

Помислите само, како би могли казати: До душе, ићи у Раваницу није баш изрично забрањено. Није забрањено тамо ни молити се Богу, па ни видети се са познаницама и провести се. Али кад се узме у рачун: у каквој је намери све то могло бити, онда је готова велика издаја Па још кад помислимо, да је тамо био и — цар Лазар.

А како би тек лепо изгледало, кад би нашли сведоке, који би потврдили и заклели се, да да су раваничке прославе увели тек од пре неколико година (од кад је дошао у Србију краљ Петар и како је то све плод великосрпске пропаганде. Шта мислите: зар не би могли наћи сведоке, који би се заклели на то? Та нашли би 50, 100, 1000. И зар мислите, не би могли наћи сведоке, који би се заклели, да они нису никад ништа чули о цару Лазару, да он није ни постојао, већ су га измислили велико српски агитатори, и то од кад је у Србију дошао на престо краљ Петар. Од сведока, који постоје и сведоче у садањој велико издајничкој парници, заклела би се на то бар — половина. И то у најбољој намери.

Али да манем то . Доста кад напоменем, да је и ове године „торжанствено“ и „велељепно“ било у Раваници. Па ипак се и у оној силној множини опажала празнина Није било Жарка Ов, који је сваке године са Румљанима излазио у Раваницу, коме су толики долазили, да га виде, да се поздраве с њиме, да чују његову реч, ове године није био тамо.. Али је пала многа жеља да то буде што скорије.

* * *

Још није сигурно, како ће се решити у Угарској министарска криза. Али је ипак сигурно бар нешто. Ма ко добио владу, добиће је само под уговором. У том ће уговору бити тачно описано шта мора сабор радити, шта не сме радити, како мора урадити оно што уради.

То није уставност, али није ни апсолутизам. Јер како би то било апсолутизам, кад ето бирамо посланике, па о избору и после избора затварају толике људе. И како би то би апсолутизам, кад посланици о избору декламују бирачима: Ја ћу вам, браћо, урадити ово и оно. Само није ни уставност, кад после посланик хоће да ради на томе, а они му кажу: Хајде, не дивани забадава којешта, јер има већ потписан уговор, како мора да буде.

То је по мало као кад је деда Боривоје изгубио своју земљу, па је морао да је узима под аренду. И морао да прави на почетку уговор. А у уговору се обвезује, да ће сејати мувар, и обвезује се одакле мора купити семе, које ће да сеје и све друго.

Па онда, кад дође време раду зове децу да се договора: Шта ће и како ће бити најбоље? Један предлаже, да сеју жито, други кукуруз, а кад су се сити наразговарали, деда Боривоје извади из џепа уговор и вели: Е, знате соколови моји, овако морамо, јер смо се тако обвезали.

И жалосни се разилазе са договора, а кад их после питају суседи: Шта сте радили? Они поносно дижу главу и кажу: Договорили смо се и решили: Шта ћемо да посејемо и какво да набавимо семе.

Лакше им је тако.

А и ми: Бирамо посланике, па имамо право да кажемо народима око нас: Наши посланици су саборисали и решавали како ће бити по земљу најбоље?

Знате: — Лакше нам је тако.

Алмажанство на издисају.

Када су алмажани уз помоћ и благослов свог ватреног заштитника и пријатеља верификарали све своје „скупштинаре“, спопала их је тек тада велика мука. Познавајући себе и своју шарену војску, и знајући како су чак и својим кортешима обећавали и части и права, видеше да их тежак и мучан посао очекује тек при избору епархијских управних одсека. Како да удесе да саме главешине у првом реду сви уђу, и како да удесе да не увреде ни једног свог скупштинара, па ни кортеша. Осим свега што је по неки плаћен, треба у своју средину увући и оне, за које изгледа, да би се полако могли задобити за алмажанско начело. Но морала се брига бринути и да несигурни алмажани буду у тој заједници, и да их саветима, здравицама, одликовањем учврсте.

Но алмажани не би били славни са својих шеретлука и ујдурама; не би били алмажани да не умедоше доскочити и том јаду и невољи. Проширише до миле воље број чланова управних одсека и тако дођоше до части и права и све главешине и добри кортеши, и несигурни па и они, који ће се можда моћи придобити. У конзисторију изабраше 26 редовних и 6 заменика; у административни одбор 51 редовног и 12 заменика: у школском одбору има 14 редовних, да ли има и ту заменика незнамо. И тако увукоше у сва три епархијска одсека свега 109 лица.

Кад су радикални скупштинари услед незаконитости, насиља и ујдурама, како председника Георгија Малог, тако и алмажанских обесних војсковођа, уз одлучан и стваран протест напустили скупштину епархијску, остало је у њој чланова око 70, наравно све самих алмажана и тих седамдесет чланова изабрали су у управне одсеке сто и девет чланова и воскликнуше веселим гласом: Да смо весели, браћо алмажанска, јел'те да разумемо посао.

Дакле, већи је број чланова у управним одсецима, но прописан број скупштинара. Да имају у народу већину они би већ умели удесити тако попис душа, да и број скупштинара удвостручи. Но кад није народ уз њих, они у радикалним општинама смањише број душа, према томе и број изборника, што утиче наравно и на број скупштинара. Озде смањише, онде повисише, по свом начелу да циљ освештава средство.

И тако су алмажанске капоње доскочиле јаду свом. Одликовани су, почаствовани су, удостојени су и дошли су до власти прво вође, па кортеши. Ту су и они несигурни, а ту и они, који приликују да ће се моћи задобити за „свету алмажанску ствар и узвишено начело“.

Највећа је тешкоћа дакле сретно пребројена, сад долази други и опет не лак посао: пецање и рибање. Ту припада најглавнији задатак њиховом мудром и моћном заштитнику, паракувару Георгију Малом. — Замислите, кад ти несигурни и они, који се имају упецати у алмажанску мрежу, седну за богату и искићену совру Георгија Малог. И кад овај уз биране ђаковије и добро винце почне онако мудро фарисејски да прекрштава. Кад се још изређају кићене здравице Кад Георгије Мали почне и кукати и јадати, пренемагати, па хвалити и уздисати, та и оне несигурне и оне безазлене рибице мораће у мрежу. И не само да ће морати они, већ ће повући и многе безазлене и глупе рибице, кад буду код својих кућа, у својим општинама причали о лепом дочеку, кићеној соври, почастима и ласкањима, којима су у епископском двору обасути били. А већ лажи, клевете и подвале алмажанских вођа припомоћи ће ствари. И већ зато, да се и та згода створи, и то је већ по себи био један крупан разлог, што се број управних одсека толико у недоглед проширио, да је превалио и број скупштинара, не осврћући се што је то и смешно и глупо, неоправдано и незаконито.

Но при свем том вараају се и алмажани и Георгије Мали, да ће им та ђаволска свећа дуго палити. Народ је већ и при изборима изборника доказао, да је алмажане у правом њиховом светлу добро упознао и да их је пресит. Сада је упознао и притајеног њиховог дабу Георгија Малог. Судиће и њему по заслуги.

Дебела и скупа њихова књига: „Рад епархијске скупштине темишварске од 1906.—1908. године“ украшена је одмах на првој страни овом колајном: *„Рад ове скупштине је уништен у седници народно-црквеног сабора одлуком из XXXI. седнице 3. (16.) фебруара 1907, али како се та одлука налази још под утоком код државне власти, остала је крајем 1908. год. неизвршено.“*.

Видите ли господо алмажанска заједно са вашим Георгијем Малим, и тај печат ваше бестидности допринео је много, врло много да вас наш народ српски упозна у свом вашем одвратном калу, у ком сте огрезли. Вековима се наш народ бори, да у својој народној кући, у својој народној школској црквеној автономији буде свој самосталан господар, народна реч да одлучује. А ви, који се незаконито и насилно дочепасте положаја, са којих треба свом снагом да браните ту автономију, ви против народног суда, против решења наше највише власти нашег народно црквеног сабора прибегосте влади угарској, државној власти само да се против народне воље и против закона и правде што дуже одржите на власти. Но будите уверени, да вам и такови послови више неће помоћи. Сабор ће се ускоро састати, он се мора састати, и донети такова наређења и закона, да вам никакве ујдурме и смицалице више не могу помоћи, да ваша насиља бестидност и најсуровитије гажење закона остане некажњено и мора донети такове законе, да народну вољу ником више и непадне на памет, да изиграва, па били ви то заједно са вашим заштитником и миљеником Георгијем Малим.

Уверени смо, да су вам ово последњи срамни и недостојни

успели покушаји. Свест народ на срушила је, са површине слистила, и у вечиту гробницу сурвала и друге нередољубиве странке. Изрекла је пресуду и вами, и будите уверени, она ће је и извести. β

Политичка криза у Угарској.

После саветовања краљева повереника, Владислава Лукача, са вођом независњачке странке, Фрањом Кошутом, сви политички кругови у Будимпешти и у Бечу нагађају, шта је Лукач донео из Беча и да ли ће се независњачка странка тиме задовољити? Листови уставне и пучке странке злурадо истичу, да Лукач није донео више но први пут, када га је независњачка странка одбила, или ако је баш овом приликом и донео који уступак више, тај је врло незнатан. Те би се странке радовале, да не дође до споразума између независњачке странке и Лукача, што је сасвим разумљиво, јер би тада њихови људи испали из власти. Под којим пак погодбама нуди Лукач у име краљево независњачкој странци да образује владу, то зна данас само Кошут, Апоњи и Јуст, а ови о томе ћуте.

Фрања Кошут сазвао је за сутра управни одбор своје странке, пред тај ће одбор изнети, шта краљ нуди преко Лукача независњацима и тај ће одбор тада имати да реши, да ли ће се на то пристати или не, односно, шта независњачка странка тражи још Тек после одлуке тога одбора продужиће Кошут своје преговоре са Лукачом.

Лукач се јуче подуже саветовао са својим пријатељима, Стеваном Тисом и Куен Хедерваријем. Преговарао је, како га је Кошут умолио, и са неким члановима независњачке странке, и то са грофом Апоњијем, Јованом Тотом и Белом Мезешијем. Сутра пре седнице управног одбора независњачке странке преговараће са Јустом, Холом и Тодором Бађањијем.

Да ли ће доћи до споразума између Лукача и независњачке странке, данас се само нагађа, као што се нагађа и о томе, шта ће бити тада, ако не дође до споразума. Ну са свију страна тврде, да ће Кошут свакако још једном бити позван од краља, а по свој прилици и Јулије Јуст.

Видовданска слава у Раваници.

Јуче је одржана видовданска слава у манастиру Раваници, на гробу српског мученика кнеза Лазара. Сви српски крајеви слегли су се на раваничкој слави. Срем, Бачка, Банат, Славонија, Барања врло су лепим бројем посетилаца заступљени били. Било је посетилаца и из Краљевине Србије, па из Босне и Херцеговине. И у опће сваки крај где Србин живи и где се српска реч чује и говори био је заступљен. Ове године је било више посетилаца него икад до сад. Наш побожни српски свет је веома сретан био, што се могао наћи на гробу св. Лазара да се окрепи и напоји духом српским и да се још боље утврди у православљу. Али жалост је то, што се баш у храму раваничком, где су кости цара Лазара, који је на пољу Косову, где је пропало српско царство, мученичку смрт претрпео са српским војводама Милошем, Иваном и Миланом Југ Богданом и девет Југовића и другим српским јунацима — да, жалосно је, да се у том храму, где се толики српски свет искупио није чула проповед; није била реч о нашој славној прошлости и вери нам прадедовској. Сви смо чекали, да чујемо реч, како Србин љуби своју св. веру и како се за ту веру и жртвује — чекали смо, али забадава. Ту реч нисмо чули и то нам је жао и заболело нас је наше српско срце и православљем испуњена душа.

Но надамо се, да ће се наш глас, који смо се из далеких српских крајева скупили на гробу кнеза Лазара, бар до године услишати. Али као што нас је растужило то, да се није чула утешна реч за наше душе духовне хране жељне, у толико нас је окрепио и одушевио слет српских соколова Слет соколски је ванредно леп и пријатан утисак учинио на посетиоце. А извођење соколских вадби је ванредно добро испао. И сама природа је помогла, да раваничко српско славље што боље и пријатније буде. У очи Видовдана била је блага киша, која је прашину покупила, а на сам дан пак била је пријатна ладовина. — **Један гост.**

Сазив угарског сабора.

Јавили смо већ, да је српско хрватска коалиција закључила, да због повреде посланичког имунитета хрватско-славонског заступника Новосела тражи сазив угарског сабора. Молбу ту потписало је 20 хрватско славонских заступника и како је четир посланика морају лично предати председнику сабора, то је четир хрватско славонских заступника већ допутовало у Будимпешту. Председник сабора у току 4 дана од дана, када му се така молба уручи, треба да сазове сабор.

У ствари парнице дра Жарка Миладиновића.

Из Загреба нам јављају, да је у ствари парнице дра Жарка Миладиновића јуче у понедељак у војном суду у Загребу преслушан као сведок Јаша Томић. Кад је већ почело преслушавање сведока, изгледа као да ствар неће више дуго трајати, јер као што је познато, код војног суда иду послови брзо

Турска влада против бакшиша

Турска је влада упутила свима званима окружницу, у којој најоштрије осуђује примање мита, бакшиш, и позива све чиновнике, да се чувају примања мита, јер ће се против таквих најжешће поступити. И крај те оштре наредбе прошле недеље, Асим Мустава, који набавља за војску све што је потребно, у војном министарству тражио је да му се што пре исплати заостатак за лиферацију. Махмуд бег, тајник војног министарства му је обећао жељу испунити, али је искао десет фуната у име бакшиша Асим Мустава је одмах отишао у парламенат и саопћио је то војном министру Војни министар је одмах дао ухапсити тајника Махмуда и војном суду предао. Испоставило се, да је Махмуд од других мито већ примао. И другог једног тајника Хаџи Енема су ухватили, да је бакшиш примао. Хаџи Енем се убио пре, него што је ухапшен, у башти војног министарства.

С лакомислености — тровачица.

Будимпешански листови јављају о једном несретном случају, како је нека сељакиња са своје лакомислености постала тровачицом. Случај се десио у селу Белужу код Жолне. Нека сељакиња остави на двориште отров за пацове, на који наиђе назиме, што је пасло у дворишту и поједе га. Назиме од отрова скапа. Ну сељакиња да не би сасвим штетовала, ошури га, ишчережи и све месо прода својим суседима. Ови не знајући, да је назиме скапало од отрова, јели су од меса му и многи се поболеше, а тројица су у грозним мукама и умрла. Лакомислена сељакиња сада седи у затвору и чека, да јој се суди као тровачици.

Колера у Петрограду.

У Петрограду се од јуче 53 особе разболело од колере и 29 је умрло. Број болесника је 506 Од како се поново појавила та морија, од 29. маја разболело се свега 744, а умрло је њих 211. Врло се стрепи, да се та зараза и на друге крајеве не распрострe.

Брзојавна станица без жица

Из Будимпеште јављају, да трајентско градско заповедништво смера подићи станицу за брзојав без жица, која ће бити везана са станицама у Будимпешти, Бечу, Великом Сибињу, Шибенику, Котору и Сарајеву.

Арнаутски зулуми.

Грчки листови јављају, да су се око Јањине и Превезе појавиле арнаутске чете, које наплаћују разрез и рабоше Званични извештаји потврђују, да је једна чета напала хришћанско село Плешвицу. Код Ајдоната војници су убили три разбојника. Сад власт гони 11 арнаутских и влашких разбојника у околини Коњице.

Смртоносне врућине у Америци

И код нас су настале јаке жеге, али из Америке стижу далеко грозније вести Из Њујорка јављају, да у целој северној Америци владају ужасне жеге. Од сунчаног удара у самом Њујорку за један дан погинуло је четрдесет особа. Топломер је у јутру у хладу показивао 30° Целзија, а у подне 40. Промет је посве престао, трговине не раде, а највећи део становништва проводи ноћ под ведрим небом. — Ако је тако доиста, онда ми са нашом жегом можемо бити потпуно задовољни и немамо права да се тужимо.

Одговорни уредник
Константин Брадваревић.

Цурење, течење и све болести жених болести (правганице). Исти суд, нема шприцања и лоћења за 14 кругна шаље дискретно лекарна САЛВАТОР Ружа Славонија. 623 29—100

КРОЈАЧКО АБАЏИЈСКА РАДЊА
М СТ. ЈАКОВЉЕВИЋА
У РУМИ
потребује **4 кројачка** старија **помоћника**; могу бити ожењени, добри радници и продавци, као и **2 абачинска**. Посао сталан преко целе године.
787 —

НОВА РОЗА РАНА КРОМПИРА,
свака **воћа** и **поврћа** нуди најјевтиније 777 4—
Александар А. Мудрок
Митровица (Срем).

ОПАНЧАРИ
још је жив и здрав ваш стари калупција Не слушајте лаже и моје злотворе, да сам ја у шлогу. Хвала Богу имам добро здравље, па тек могу користити вами а себи хлеба зарадити.
Коме треба ваљаних калупа нека се жури док сам још у снази. 788 3—3
ПЕРА МАГЛИЋ
Нови Сад, алмашка улица број 5.

ЂУРЧИНСКА РАДЊА
Косте Цукића
у ЖАБЉУ
потребује једног
старијег помоћника,
који може одмах ступити.
797 1—2

Потребујем за моју ШПЕЦЕТАЈСКУ ТРГОВИНУ
једног млађег
ПОМОЋНИКА,
који одмах ступити може.
С. П. Јовановић
802 1 5 **у Панчеву.**

ДВА ШЕГРТА ИЛИ ПРАКТИКАНТА
требам за своју
ПОМОДНО МАНУФАКТУРНУ ТРГОВИНУ.
Ступање одмах
Рада Петровић
785 3—3 Нови Сад.

За моју опанчарску радњу потребујем ДВА МОМКА
посо сталан зими и лети Плата 12—15 нов. од пара. Ступити може одма
700 9 10 **Пера Драгић**, Сента.

Најбољих штофова
за мушка и дечија одела и иберциере добија се поред других ствари спадајући у мануфактурну струку, а са ценама строго солидним и умереним у
новоотвореној мануфактурној трговини
РАДЕ ПЕТРОВИЋА 296 17 0
код Парожана
у Новом Саду Кошут Лајош (главна) улица бр. 16.
бивши локал Маркуша шеширџија. Поред гостионе Малдаве
Побринуо сам се за доброг и јефтиног кројача.
На стоваришту имам сав кројачки прибор (Zugehör)

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.